

Nieuwe oudere is flex op de arbeidsmarkt

FRANK KALSHOVEN – 01/12/12, 00:00

Een op de drie 55-plussers die een beroep doet op de werkloosheidsuitkering WW vindt binnen een jaar een nieuwe baan, meldde het UWV deze week. 'Het algemene beeld dat oudere en arbeidsbeperkte WW'ers geheel kansloos zijn op de arbeidsmarkt, is dan ook niet helemaal terecht', aldus het UWV in zijn Kennisverslag. Vakvereniging FNV ziet in de cijfers juist een bevestiging van zijn stelling dat het met de arbeidsmarktkansen beroerd is gesteld.

Het toeval wil dat ik de afgelopen weken zo'n vijftienhonderd werkloze 55-plussers heb ontmoet. Dat wil zeggen: op uitnodiging van het UWV hield ik lezingen voor deze doelgroep op zogeheten 'inspiratiedagen', waar mensen ook allerlei workshops konden volgen om hen te helpen weer aan het werk te komen. Op wetenschappelijk volstrekt onverantwoorde wijze - ik zeg het er maar even bij in deze week van de 'slodderwetenschap' - verrichte ik daar meteen wat veldwerk. Mijn indruk: de nieuwe oudere is, eenmaal werkloos geworden, hartstikke flex op de arbeidsmarkt.

De populatie: 3 maal plusminus 500 mensen die zich vrijwillig voor zo'n dag hadden aangemeld (het liep storm). Het zullen dus bovengemiddeld gemotiveerde mensen zijn geweest. De methode: hand opsteken in de zaal. Dus onnauwkeurig, en, voor de mensen die antwoord gaven, ook nog eens vrijblijvend. Genoeg geclausuleerd.

Dat 100 procent van de aanwezigen morgen een baan wil - dat mag geen verbazing wekken. Dat zeer ruime meerderheden die baan nog steeds (zeggen te) willen als je de condities een voor een onaantrekkelijker maakt -- dat was leerzaam. Een lager loon dan je oude salaris? Geen probleem. Flexibel contract in plaats van een vaste baan? Prima hoor. Overstappen naar een andere sector van de economie? Tuurlijk. Langere reistijd dan je gewend was? No worries. Kom maar op en kom maar door, dat was de strekking van tussen de 70 en 90 procent van de opgestoken handen.

De indruk is relevant bij het nadenken over hoe veranderingen op de arbeidsmarkt hun beslag krijgen. Mijn hypothese zou zijn: gedrag reageert, met vertraging, op veranderingen in instituties.

Het is nog maar tien jaar geleden, roep ik in herinnering, dat een deel van Nederland op de achterste benen stond vanwege het afschaffen van vut en prepensioen. In 2002 was de arbeidsparticipatie van 55-plussers slechts 35 procent. Twee op de drie mensen tussen de 55 en 65 jaar hadden geen (betaalde) baan. Dit jaar komt de arbeidsparticipatie van deze groep uit op zo'n 55 procent. Het moment waarop mensen met pensioen gaan, de feitelijke uittredleeftijd, is ook met een spectaculaire twee jaar toegenomen van grofweg 61 naar 63 jaar.

Waren 55-plussers tien jaar geleden de uitzondering als ze nog werkten, nu zijn ze (net aan) de regel. Dit heeft gevolgen, denk ik, voor de manier waarop werkloze 55-plussers aankijken tegen (nieuw) werk. Tien jaar geleden: nou, dat hoeft toch niet zo nodig, en als het toch moet dan onder strikte voorwaarden rond loon, arbeidscontract, reistijd, sector. Anders liever een tijdje WW en dan de vut. Als gezegd was de sfeer op die UWV-bijeenkomsten radicaal anders.

In feite heeft Nederland de afgelopen tien jaar een 'nieuwe' arbeidsmarkt gecreëerd. Belemmerende instituties als vut en prepensioen zijn opgeruimd; in arbeidsorganisaties zijn de bakens verzet (getuige de toenemende arbeidsparticipatie); de dynamiek van baanwisselingen laat nog te wensen over, maar, eenmaal werkloos, snappen mensen goed dat rendementen uit het verleden geen garantie bieden voor de toekomst.

Nu de werkgevers (en de vakbonden) nog. Mijn indruk is: ze lopen achter de feiten aan. Bij 55-plus denken werkgevers en vakbonden nog aan 55-plus van dik tien jaar geleden. Dat is zo 20ste eeuws.

Frank Kalshoven is directeur van De Argumentenfabriek

Reageren?

frank@argumentenfabriek.nl

